

Kulturutskottets yttrande

1995/96:KrU7y

Åtgärder för att bredda och utveckla användningen av informationsteknik

Till trafikutskottet

Trafikutskottet har den 19 mars 1996 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1995/96:125 Åtgärder för att bredda och utveckla användningen av informationsteknik jämte motioner, allt i de delar som berör kulturutskottets beredningsområde.

Med anledning av propositionen har väckts motionerna 1995/96:T50–T59.

Kulturutskottet yttrar sig i det följande över propositionen i vad avser kapitel 4 Nationell IT-strategi, avsnitten 4.1 Målen för en nationell IT-strategi och 4.3 Prioriterade statliga uppgifter jämte motioner avseende dessa avsnitt. Härutöver yttrar sig utskottet över motioner som ansluter till propositionens kapitel 5 Handlingsprogram för att bredda och utveckla användningen av IT, avsnitten 5.2.2 Vuxenutbildning, arbetsmarknadsutbildning och folkbildning, 5.2.5 Bibliotekens roll i kunskapssamhället och 5.4.2 Kulturpolitiken.

Utskottet

Målen för en nationell IT-strategi m.m.

I propositionen (s. 13 f.) framlägger regeringen förslag till mål för en övergripande nationell IT-strategi som anger Sveriges fortsatta väg in i informations- och kunskapssamhället. Regeringen lämnar också förslag till prioriterade statliga uppgifter. Slutligen redovisar regeringen – utan att några förslag till riksdagen lämnas – ett handlingsprogram för att bredda och utveckla användningen av informationsteknik.

Regeringens förslag till mål innebär bl.a. att en nationell IT-strategi utformas så att IT för så många som möjligt kan bli ett medel för ökad kunskap, demokrati och rättvisa. Detta uppnås bl.a. genom skapande av bred tillgång till information för ökad delaktighet och kunskapsutveckling och genom utvecklande och bevarande av det svenska språket och kulturen.

I syfte att främja utvecklingen av informations- och kunskapssamhället i enlighet med de övergripande målen föreslås (prop. s. 17) att staten skall prioritera uppgifter inom områdena rättsordningen, utbildningen och samhällets informationsförsörjning.

Svenska språket och IT tas upp i motion T56 (v) yrkande 9. Motionärerna anser att det behövs en handlingsplan för det svenska språket i informations-samhället. På samma sätt som det är en statlig angelägenhet att värna svensk film och svensk litteratur, bör även datorprodukter på svenska eller för det svenska språket uppmärksammas.

När det gäller användningen av svenska språket i datorsammanhang kom kulturutskottet hösten 1987 (bet. KrU 1987/88:6) till den slutsatsen, att det är motiverat med ett fackspråk på datorområdet lika väl som på andra områden. Utskottet gjorde emellertid ett uttalande om nödvändigheten av konkreta åtgärder för att främja det svenska språket i syfte att bevara dess egenart och variationsrikedom i samband med den allt större datoranvändningen. Vid flera tillfällen därefter och senast hösten 1995 (bet. 1995/96:KrU7) har utskottet ånyo understrukit betydelsen av att det svenska språket vårdas och att dess ställning stärks. Som utskottet redovisat föreslås i den nu aktuella propositionen bevarande och utvecklande av det svenska språket som ett av målen för en nationell IT-strategi. Den svenska kulturen, det svenska språket och vår nationella identitet blir än viktigare att bevara och utveckla när gränserna mellan länder, kulturer och språkområden inte längre är lika tydliga, anför det vidare. Utskottet har inget att erinra mot regeringens förslag om målen för en nationell IT-strategi i den del förslaget avser det svenska språket. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionen i här aktuell del inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vuxenutbildning, arbetsmarknadsutbildning och folkbildning

Regeringen framhåller (prop. s. 32) att behovet av en allmänt hög utbildningsnivå i samhället är större än någonsin. Huvuddelen av den i dag verk-samma arbetskraften kommer även att vara verksam långt in i nästa sekel. Kunskaper om IT måste därför komma även vuxna till del. Regeringen anser att det bör finnas goda möjligheter till samverkan mellan de olika aktörerna inom vuxenutbildningen, t.ex. komvux, studieförbund och folkhögskolor, i syfte att utnyttja befintliga resurser på ett bättre sätt.

Folkbildning om IT och om frågor som rör informations- och kunskaps-samhället bör enligt regeringens mening prioriteras under de närmaste åren. Av de statliga anslagsmedlen till Folkbildningsrådet avser regeringen att avsätta särskilda medel under en treårsperiod till folkbildning på IT-området. I två motioner tas frågor om folkbildningen och bildningsförbundens roll upp. I motion T56 (v) yrkande 13 framhålls att – om IT-teknikens inriktning mot ökad delaktighet och reella yttrandemöjligheter skall bli verklighet – folkbildningen med sin breda verksamhet behöver spela en aktiv och förny-ande roll i framtiden.

Enligt motion T57 (c) yrkande 6 borde regeringens ambition att åstad-komma en bred folkbildningsverksamhet på dator- och IT-områdena varit högre. Motionärerna anser det inte tillräckligt att endast föreslå att vissa av Folkbildningsrådets medel skall avsättas för ändamålet. Större insatser i form av bl.a. samordning och prioritering kommer att behövas på dessa områden.

Folkbildningen är enligt kulturutskottet ett viktigt komplement till den allmänna vuxenutbildningen i arbetet med att höja utbildningskompetensen i samhället. Med sina arbetsformer och sin tillgänglighet kan folkbildningen därför spela stor roll och göra betydelsefulla insatser när det gäller vuxnas kunskaper om IT. Kulturutskottet delar regeringens uppfattning att folkbildning om IT och om frågor som rör informations- och kunskapssamhället bör prioriteras under de närmaste åren och att särskilda medel bör avsättas för ändamålet. Som anförs i propositionen bör kvinnors behov och intressen ägnas särskild uppmärksamhet. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionerna T56 och T57 i nu aktuella delar är tillgodosedda. Utskottet anser att kommande förslag om medelsberäkning för insatser inom folkbildningen på IT-området inte bör föregripas, varför motion T57 i här aktuell del avstyrks.

Bibliotekens roll i kunskapsamhället

I propositionen (s. 38–39) uttalar regeringen sin avsikt att ge Kungliga biblioteket i uppdrag att utveckla ett IT-baserat nationellt bibliotekssystem. Vidare avser regeringen att överväga ett särskilt utvecklingsstöd för datorisering av folkbiblioteken. Regeringen erinrar om det arbete som pågår inom regeringskansliet i syfte att skapa en samlad syn på bibliotekens roll i IT-utvecklingen och om den bibliotekslag som förbereds.

Motionärerna i motion T56 (v) vill starkare än regeringen betona bibliotekens roll (yrkande 11). Biblioteken skulle kunna arbeta med olika pilotprojekt, t.ex. med kulturinstitutioner och på barnkulturens område.

Utskottet konstaterar, i likhet med vad som anförs i propositionen, att det svenska biblioteksväsendet har varit en föregångare internationellt när det gäller att utnyttja ny teknik för att förnya och utveckla biblioteksverksamheten. IT:s genomslag och risken för att informationsklyftorna ökar kräver enligt propositionen insatser som underlättar tillgången till information och ger breda grupper av människor möjlighet att använda IT. I detta arbete kommer folkbiblioteken att spela en viktig roll. Som en del av ett större nätverk kan folkbiblioteken hämta information på ett effektivt sätt. Utskottet vill i detta sammanhang betona vikten av att skolbiblioteken och folkbiblioteken samarbetar för att ge elever, lärare och andra kommuninvånare tillgång till dessa tjänster. Utskottet anser att regeringens arbete med bibliotekens roll i IT-utvecklingen och förberedandet av en bibliotekslag inte bör föregripas. Motionsyrkandet bör därför inte föranleda någon åtgärd av riksdagen (T56 yrkande 11).

Kulturpolitiken

Kulturmiljövården, museerna och arkiven, m.m.

Regeringen konstaterar (prop. s. 62–63) att förutsättningarna för att förverkliga de kulturpolitiska målen förändras med IT. En samlad strategi för användning av IT vid myndigheter och institutioner inom kulturområdet skall därför utformas, och en utredning för att skapa ett svenskt kulturnät pågår.

Även för museernas och arkivens möjligheter öppnar IT helt nya perspektiv. Museerna och arkivmyndigheterna bör därför enligt regeringen ta aktiv del i utvecklingen av multimedier, digitaliseringssystem och telekommunikation.

Enligt motion T52 (kds) bör den statligt ägda och förvaltade kulturskatten betraktas som offentliga handlingar och därmed göras tillgänglig för allmänheten utan kostnad, i de fall det inte skulle strida mot upphovsrättsliga regler och avtal (yrkande 14).

Statens kulturråd bör enligt motionärerna i motion T56 (v) yrkande 12 ges ett samlat ansvar för IT-satsningen inom kulturområdet och för fortlöpande information om IT-utvecklingen. Särskilda medel bör tillföras kulturrådet för ändamålet.

I motion T59 (mp) yrkande 3 betonas att det för framtiden bör understrykas att en ny teknologi kommer museer och andra kulturinstitutioner till del i den omfattningen att de reellt kan tillgodose regeringens ambitioner. Motionärerna anser att det har saknats en helhetssyn då IT introducerades inom den statliga kulturvården.

Som anförs i propositionen förändras med IT förutsättningarna för att förverkliga de kulturpolitiska målen. IT-teknikens utveckling kan för kulturkonsumenten öka mångfalden i det tillgängliga kulturutbudet, för kulturproducenten medföra att kulturen kan förmedlas på nya vägar och att nya konstformer växer fram. Museer, arkiv, bibliotek och de kulturmiljövårdande institutionerna har sedan länge arbetat med att inventera, dokumentera och registrera olika yttringar av kulturarvet. Sammantaget är en förhållandevis stor andel av kulturarvsinstitutionernas resurser inriktade på detta slag av kunskapsuppbyggnad. Avsikten med dessa institutioners arbete med att bygga upp system för datorbaserad registrering har varit dels att underlätta det interna arbetet, dels att göra kulturarvet mer lättillgängligt för forskningen och för allmänheten. I sitt betänkande Kulturpolitikens inriktning (SOU 1995:84) har Kulturutredningen uttalat att nya nätverk och informationssystem bör säkras för fritt tankeutbyte, att databaser inom kulturområdet bör utvecklas som gör informationen tillgänglig för allmänheten samt att ett särskilt IT-nät, "Kulturnät Sverige", bör skapas för att öka tillgängligheten till den samlade kunskapen och informationen inom kulturinstitutionerna. Statens kulturråd föreslås ges ett samlat ansvar för IT-satsningarna på kulturområdet. Kulturutredningens förslag bereds i Kulturdepartementet. Det har aviserats att en proposition om kulturpolitiken skall föreläggas riksdagen under hösten 1996.

För kulturinstitutionernas IT-användning krävs en samlad strategi. Utskottet vill erinra om att regeringen därför har uppdragit åt en särskild utredare att lämna förslag om uppbyggnad av ett gemensamt kulturnät (dir. 1995:129). Uppdraget innebär bl.a. att utredaren skall kartlägga kulturinstitutionernas IT-användning och planerade projekt samt ange de grundläggande ekonomiska, tekniska och rättsliga förutsättningarna för en samlad strategi inom kulturområdet. Frågan om användarvänligheten skall sättas i centrum. Utredningen skall senast den 24 maj 1996 redovisa ett delbetänkande om övergripande IT-strategi, kartläggningen av institutionernas IT-

användning och planerade projekt. Uppdraget skall slutredovisas senast den 15 november 1996.

Av utskottets redogörelse ovan framgår att frågan om användarvänligheten har en central plats i den IT-strategi för kulturinstitutionerna som regeringen förbereder. Enligt utskottets mening bör regeringens beredning inte föregripas. Motion T52 i här aktuell del bör således inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Även frågan om kulturrådets ansvar för IT-satsningarna på kulturområdet bereds i regeringskansliet. Mot denna bakgrund bör inte heller motion T56 yrkande 12 föranleda någon riksdagens åtgärd.

Med hänvisning till det ovan anförda anser utskottet att det saknas anledning för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motion T59 i här aktuell del.

Digitaliseringen av TV och radio, m.m.

I propositionen (s. 64–65) redovisar regeringen sin avsikt att utforma och förankra riktlinjer som underlättar beslut om snabbt införande av digitala TV-sändningar i marknätet, om åtgärder för att stärka och förtydliga public service-verksamheten och om insatser för att säkra framtida svensk TV-produktion med kultur och kvalitet. Regeringens avsikt är att samtliga kostnader i samband med digitaliseringen skall finansieras fullt ut och inte medföra några kostnader för staten.

I motion T51 (m) yrkande 13 anges flera skäl mot utbyggnaden av ett digitalt marknät för televisionen. Det faktum att staten ger sig själv makten att styra över i praktiken obegränsade distributionsmöjligheter strider enligt motionärerna mot grundläggande principer för informationsspridning och opinionsbildning. Motionärerna framhåller att public service-uppdraget aldrig kan anses vara mer långtgående än ansvaret för programmets innehåll. Kommunikationsnäten skall utvecklas på marknads villkor. Även motionärerna i motion T52 (kds) motsätter sig en storskalig satsning på markbaserad digital TV (yrkande 15). Satsningar bör inte göras på föråldrad teknik, utan fiberoptiken bör inväntas. Abonenterna skall inte tvingas betala för ett markbaserat, digitalt nät som de har ingen eller ringa nytta av.

Kulturutskottet erinrar om det betänkande, *Från massmedia till multimedia* (SOU 1996:25), som nyligen lades fram av en särskild utredare. I betänkandet föreslås att digitala TV-sändningar i marknät skall byggas ut i Sverige. Utredningen remissbehandlas för närvarande.

Regeringen beslutade i slutet av mars i år att en arbetsgrupp skall tillsättas som skall belysa frågor om i vilken takt det digitala marknätet kan byggas ut, hur snabbt det analoga marknätet kan avvecklas, i vilken mån särskilda stimulanser behövs för att underlätta för hushållen att ta emot digitala sändningar och vilka ändringar i lagstiftningen som behövs. Arbetsgruppens uppdrag skall redovisas i sådan tid att regeringen under hösten 1996 kan lägga fram förslag i fråga om utbyggnad av digital marksänd TV. Vidare gav regeringen i uppdrag åt Post- och telestyrelsen att koordinera de frekvenser som kommer att behövas för digital marksänd TV och åt Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) att inkomma med information om avkod-

ningsutrustning för digital marksänd TV. Dessa uppdrag skall redovisas den 30 juni resp. den 1 augusti 1996.

I sammanhanget kan också nämnas att frågor om digitalisering av radio- och TV-sändningar kommer att behandlas i kulturutskottets betänkande 1995/96:KrU12 En radio och TV i allmänhetens tjänst 1997–2001 (jfr prop. 1995/96:161 s. 80–81 och 86–87).

Mot denna bakgrund anser kulturutskottet att det saknas anledning för riksdagen att nu göra något uttalande i den här behandlade frågan.

I motion T59 (mp) hemställs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om public service-företagen och den nya tekniken (yrkande 4). I motionen anförts att de besparingar beträffande public service-företagen som riksdagen beslutade om våren 1995 beräknas kunna medföra ett positivt resultat om 400 miljoner kronor på rundradio-kontot. Dessa medel borde i enlighet med en överenskommelse mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet i maj 1995 användas till att hjälpa public service-företagen att utnyttja den nya digitala sändningstekniken.

Utskottet har i det föregående redovisat att regeringen genom olika utredningar förbereder förslag om utbyggnad av digital marksänd TV. Denna utbyggnad skall enligt den nu aktuella propositionen (s. 65) inte medföra några kostnader för staten, dvs. finansieras på annat sätt än via statsbudgeten. Då det fortsatta utrednings- och beredningsarbetet – som också innefattar finansieringsfrågan – inte bör föregripas anser kulturutskottet att det saknas anledning för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motionsyrkandet.

Kulturutskottet tillstyrker regeringens förslag om mål och prioritering av insatser inom utskottets beredningsområde i de delar förslagen inte omfattas av utskottets yttrande i det föregående.

Stockholm den 23 april 1996

På kulturutskottets vägnar

Berit Oscarsson

I beslutet har deltagit: Berit Oscarsson (s), Anders Nilsson (s), Leo Persson (s), Björn Kaaling (s), Marianne Andersson (c), Monica Widnemark (s), Lennart Fridén (m), Carl-Johan Wilson (fp), Agneta Ringman (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Jan Backman (m), Ewa Larsson (mp), Fanny Rizell (kds), Lena Klevenås (s) Lars Lilja (s), Margareta Andersson (c) och Elizabeth Nyström (m).

1. Svenska språket och IT

Charlotta L Bjälkebring (v) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "När det" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Kulturutskottet vill inledningsvis betona svenska språket som ett betydelsefullt verktyg när det gäller att omvandla information till kunskap. I propositionen föreslås visserligen bevarande och utvecklande av det svenska språket som ett av målen för en nationell IT-strategi men förslag till åtgärder saknas. I likhet med vad som gäller för svensk film och svensk litteratur bör även datorprodukter på svenska eller för det svenska språket uppmärksammas från statsmakternas sida. Som anförs i motion T56 finns det behov av en handlingsplan för det svenska språket i informationssamhället. Trafikutskottet bör därför hemställa att riksdagen med bifall till motionens yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här har anfört.

2. Vuxenutbildning, arbetsmarknadsutbildning och folkbildning

Charlotta L Bjälkebring (v) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Folkbildningen är" och slutar med "del avstyrks" bort ha följande lydelse:

Kulturutskottet anser att folkbildningen med sin breda verksamhet måste spela en stor, aktiv och förnyande roll i framtiden om IT-teknikens inriktning mot ökad delaktighet och reella yttrandemöjligheter skall bli verklighet. Det är enligt utskottet angeläget att det vid anslagsfördelningen tas hänsyn till de ökade kostnader som en IT-satstning inom folkbildningsområdet kan medföra. Trafikutskottet bör därför hemställa att riksdagen med bifall till motion T56 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här har anfört.

Med det anförda finner kulturutskottet motion T57 yrkande 6 i väsentliga delar tillgodosedd. Motionsyrkandet bör därför inte föranleda någon åtgärd av riksdagen.

3. Bibliotekens roll i kunskapssamhället

Charlotta L Bjälkebring (v) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "yrkande 11)" bort ha följande lydelse:

Kulturutskottet vill starkt betona att folkbiblioteken har en samlande funktion i kommunerna då det gäller information och kunskapsspridning. Som anförs i motion T56 skulle biblioteken även kunna arbeta med olika pilotprojekt, t.ex. tillsammans med kulturinstitutioner och på barnkulturens område. Biblioteken har en viktig uppgift för framtiden också när det gäller medborgarnas möjligheter att använda sig av de nya nätverken och att hämta information ur databaser. Kulturutskottet vill understryka statens ansvar för att kommunernas ekonomiska situation inte medför att folkbibliotekens inform-

ations- och kunskapsspridande verksamhet hotas. Därför är det enligt utskottet angeläget att erforderliga medel för detta ändamål ställs till folkbibliotekens förfogande. Trafikutskottet bör hemställa att riksdagen med bifall till motion T56 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här har anfört.

4. Tillgängligheten till den svenska kulturskatten

Charlotta L Bjälkebring (v) och Fanny Rizell (kds) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Kulturmiljövården, museerna och arkiven m.m. börjar med ”Av utskottets” och slutar med ”riksdagens åtgärd” bort ha följande lydelse:

Genom IT ökar allmänhetens möjligheter att få tillgång till den svenska kulturskatten. I likhet med motionärerna i motion T52 anser kulturutskottet att den statligt ägda och förvaltade kulturskatten – i den mån det inte kan anses strida mot upphovsrättsliga regler och avtal – i IT-sammanhang bör anses som offentliga handlingar och därigenom kostnadsfritt hållas tillgänglig för medborgarna. På så sätt kan t.ex. stora delar av radio-, film- och TV-arkiven bli tillgängliga även om detta skulle medföra intäktsbortfall för Sveriges Radio-koncernen. Trafikutskottet bör hemställa att riksdagen med bifall till motionen i här aktuell del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här har anfört.

5. Kulturrådets ansvar för IT-frågor

Charlotta L Bjälkebring (v) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Kulturmiljövården, museerna och arkiven m.m. börjar med ”Även frågan” och slutar med ”riksdagens åtgärd” bort ha följande lydelse:

Kulturutskottet anser att Statens kulturråd bör ges ett samlat ansvar för IT-satsningen inom kulturområdet. Rådet bör stödja utveckling och samordning av databaser i ett särskilt nätverk, multimedieproduktioner, ett kreativt centrum samt försöksverksamhet med informationsinsatser vid biblioteken. Även ansvaret för fortlöpande information om IT-utvecklingen på kulturområdet bör ligga på Kulturrådet. För insatser på IT-området bör särskilda medel tillföras rådet. Trafikutskottet bör hemställa att riksdagen med bifall till motion T56 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här har anfört.

Mot bakgrund av vad utskottet i övrigt anfört under detta avsnitt bör motionerna T52 och T59 i här aktuella delar inte föranleda någon åtgärd av riksdagen.

6. Kulturinstitutionerna och IT

Ewa Larsson (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Kulturmiljövården, museerna och arkiven m.m. börjar med ”Med hänvisning” och slutar med ”aktuell del” bort ha följande lydelse:

Enligt kulturutskottets mening saknade regeringen en helhetssyn när IT introducerades inom den statliga kulturvården. Mot bakgrund av de erfarenheter som hittills har vunnits av det s.k. SESAM-projektet, där tillräckliga medel inte ställdes till förfogande, vill kulturutskottet understryka vikten av att ny teknologi och ekonomiska resurser kommer museer och andra kulturinstitutioner till del i sådan omfattning att institutionerna även i realiteten kan leva upp till regeringens ambitioner. Trafikutskottet bör hemställa att riksdagen med anledning av motion T69 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Digitaliseringen av TV och radio

Lennart Fridén, Jan Backman och Elizabeth Nyström (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Digitaliseringen av TV och radio, m.m. börjar med ”Mot denna” och slutar med ”behandlade frågan” bort ha följande lydelse:

Enligt kulturutskottets mening talar flera principiella skäl mot prioriteringen av ett utbyggt marknät. Det faktum att staten härigenom ger sig själv makten att styra över i praktiken obegränsade distributionsmöjligheter anser utskottet strida mot grundläggande principer för informations-spridning och opinionsbildning. Public service-uppdraget kan aldrig vara mer långtgående än ansvaret för programmets innehåll. Etablerandet av ett digitalt marknät skulle dessutom försena den ytterligare utbyggnad av nätet som vårt land är i behov av, inte minst för utvecklande av kombinationstjänster mellan mer traditionell informationsteknik och broadcasting. Samtidigt som kraven på interaktivitet ökar, integreras systemen för IT-teknik och radio/TV, tekniskt såväl som innehållsmässigt. Varken televisionen eller datoranvändningen kommer att kunna utvecklas på ett ändamålsenligt sätt om teknikens möjligheter till integration och utvecklad flervägskommunikation försvåras. Som anförs i motion T51 skall kommunikationsnäten utvecklas på marknadens villkor. Därmed blir användningen avgörande för hur och i vilken takt näten byggs ut.

I vårt land – liksom i flertalet jämförbara länder – åvilar huvudansvaret för utbildningen det offentliga. Genom det offentligas roll som kund blir också en målmedveten utveckling av informationstekniska undervisningsmetoder en betydande stimulans för en snabb och angelägen utbyggnad av nätverket. På samma sätt kan den i praktiken statliga public service-televisionen och public service-radion genom sitt agerande på marknaden främja en IT-utveckling som går utöver de egna företagens direkta intressen. Regeringens planer på ett särskilt marknät för den digitala televisionen undanröjer enligt utskottets mening möjligheten för Sveriges Radio och Sveriges Television att spela en sådan konstruktiv roll.

Sammanfattningsvis motsätter sig utskottet av flera skäl en utbyggnad av ett digitalt marknät. Det är från yttrandefrihetssynpunkt oacceptabelt dyrbart i jämförelse med tillgängliga alternativ och motverkar intresset av att utveckla de svenska näten till kraftfulla strukturer för integrerad informationsförsörjning. Det anförda innebär att trafikutskottet bör hemställa att riksdagen

gen med bifall till motion T51 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här har anfört.

Mot bakgrund av det anförda bör motion T52 i nu aktuell del inte föranleda någon åtgärd av riksdagen.

8. Digitaliseringen av TV och radio

Fanny Rizell (kds) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Digitaliseringen av TV och radio, m.m. börjar med "Mot denna" och slutar med "behandlade frågan" bort ha följande lydelse:

Enligt kulturutskottet talar flera skäl mot en storskalig satsning på markbaserad digital TV. Det framstår som föga välbetänkt med satsningar på en redan föråldrad teknik i stället för att invänta fiberoptiktekniken. Projektet är dessutom kostsamt, och garantier saknas för en tillfredsställande bildkvalitet. I propositionen anförs att det markbaserade nätet skall finansieras fullt ut och inte belasta statsbudgeten. Härvid vill utskottet betona vikten av att de abonnenter som är anslutna till kabel-TV eller har egna satellitmottagare som är avgiftsbelagda inte dessutom tvingas betala för ett digitalt nät som de har ingen eller endast marginell nytta av. Det anförda innebär att trafikutskottet bör hemställa att riksdagen med bifall till motion T52 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här har anfört. Mot bakgrund av det anförda bör motion T51 i nu aktuell del inte medföra någon åtgärd av riksdagen.

9. Finansieringen av public service-företagens användning av digital teknik

Ewa Larsson (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Digitaliseringen av TV och radio, m.m. börjar med "Utskottet har" och slutar med "av motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Kulturutskottet anser, i enlighet med vad som anförs i motion T59, att de besparingar beträffande public service-företagen som riksdagen beslutade om våren 1995, och som beräknas kunna medföra ett positivt resultat om 400 miljoner kronor på rundradiokontot, snarast bör tas i anspråk. Härigenom kan Sveriges Radio och Sveriges Television utveckla den digitala tekniken oavsett vilket sändningssystem regeringen kommer att förordas. I synnerhet inom Sveriges Radio, som drabbats särskilt hårt av regeringens besparingskrav, är det av vikt att dessa medel används för teknikutveckling så att kostnaderna för digitaliseringen inte drabbar programverksamheten. Det anförda innebär att trafikutskottet bör hemställa att riksdagen med bifall till motion T59 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här har anfört.

Särskilt yttrande

Charlotta L Bjälkebring (v) anför:

Kulturutskottet har ansett sig inte vilja föregripa regeringens utredningsarbete – som även omfattar finansieringsfrågan – vad gäller digitaliseringen av TV och radio. Jag har ställt mig bakom detta uttalande. Eftersom det enligt min mening bör ankomma på statsmakterna att garantera hushållens tillgång till den nya digitala tekniken, hade jag hellre sett att utskottet redan i detta sammanhang framhållit att kostnaderna för digitaliseringen bör vara en statlig angelägenhet.

